

Rēzekne – piļsāta ar Rūzi motūs

Inga Kaļva-Miņina

Foto: pixabay.com

Rēzekne sovu dzimšonys dīnu svietej augus-ta suokumā. Ari itymā godā svātki byus, programa radeita taišni taida, lai itymā laikā, kod spēkā aizviņ ir dažaidi Covid-19 īrūbežuojumū, varātu nūgiut svātku sajiutu, bet tūmār īvāruot vysus drūšebys nūteikumus. Itymā godā svātki nūteik nu 6. da 8. augustam. Programa ir interesanta (tei atrūnama www.rezekne.lv), i kotrs atrass kū taidu, kas jū interesej, bet naporostuokī/ naīrostuokī nūteikti byus koncerti laivuos «Saulriets uz ezera» (tai kai pulcētīs nav atļauts, tod kai alternatīva, kab varātu klauseitīs koncertus, ir byut laivuos i izbaudeit slovonu muokslinīku priķšnasumus).

Rēzeknei ir daudz dažaidu tradiceju, bet naaizmierstams ir Rūzis tāls, kas pasaruoda piļsātā – gon legenda par princesi Rūzi, kura guļ piļskolnā, gon rūžu izstuodis (kas tyka reikuoitys Latgolys kulturviesturis muzejā pyrms Covid-19), ari sova dzīsmē, kurys nūsaukums ir «Piļsēta ar rozi matos» (autori – Guntars Račs i Jānis Lūsēns). Dūmojūt par Rēzekni i rūzem, nūteikti juonūsauc ari Rēzeknis Tehnologueju akademejis tradiceja – Rūzis svātki.

Gruomota «100 fakti par Rēzekni» i teika par Rēzeknis Rūzi

Paguojušajā godā Rēzeknis piļsātys svātku laikā Latgolys kulturviesturis muzejā nūtyka gruomotys «100 fakti par Rēzekni» prezentaceja. Vysi pasuokuma daleibnīki nu princesis Rūzis (kurys lūmu piļdeja muzeja darbīneca Evita) sājeme sorkonu rūzi i jaunū izdavumu.

Gruomotys autori ir muzeja darbinīki – Anna Līpenīte i Kaspars Strods, kuri ryupeigi atlasejuši 100 faktus par piļsātu, dūdūt kotram izdavuma skaiteituojam izzynuot voi atguoduot Rēzeknis senejū voi na tik senejū paguotni.

Izdavums ir lobs ceļveds, kab īpazeitu piļsātu i uzzynuotu kū jaunū. Vīns nu faktim, kas man cīši pateik, ir itaids: «Kā vēsta viena no leģendām, kādreiz senās Rēzeknes upes krasti pie piļskalna bija noauguši ar mežrozītēm. To ziedēšanas laikā nogāzes burtiski kļuvušas rozā un skats bijis vairāk nekā pasakains. Tāpēc pils saukta *Rositten*.» (5. fakts)

Pyrms piļsātys dzimšonys dīnys puoršķūrstūt itū gruomotu, atrūnu interesantu faktu nu na tik senejis paguotnis, kas saistāts ar Rēzeknis piļskolnu, kurā, kai stuosta leģenda, guļ princese Rūze: «2012. gada 1. septembrī Rēzeknes piļskalna pakājē savu darbu uzsāka Austrumlatvijas radošo pakalpojumu centrs («Zeimuļš»), arhitekte Rasa Kleina. Tas kļuvis par populāru vietu bērnu un jauniešu interešu izglītībai.» (96. fakts).

Kaida tod ir tei legenda/ teika par princesi Rūzi? Tū var atguoduot, socialajā teiklā *YouTube* nūsaverūt itymā godā topušū video «Teika par Rēzeknes Rozi. Folkloras kopa «Vīteri»». Teiku stuosta Rēzeknis folklorys draugu kūpa «Vīteri», vadeituoja Sandra Stare (kūkli fonā spielej Liene Skrebinska, video – Māris Justs).

Ingas Kaļvas-Miņinas foto

Radūšuo i aktivuo Rūzis titula iegivieja Elvita Kotāne

2017. goda RTA Rūzis svātkūs par Rūzi žureja izvirzeja Elvitu, bet Bruninika tituls tyka Edgaram Jermacānam

Rēzeknis Tehnologueju akademejā (RTA) ir skaista tradiceja – pyrmajā studeju dīnā, kod ir īsarodušs 1. kursa studenti, jī pīsadola taišni jīm paradzātā pasuokumā, kam ir dūts nūsaukums Rūzis svātki. Drūsmeiguokī jaunīši ruoda sovu talantu, bet žureja jūs viertej, rezultatā nūsaucūt divus jaunīšus, kuri sajam pasuokuma golvonūs titulus – Rūze i Bruninīks. Obi jaunīši vysa studeju goda garumā ar gūdu nas sovus titulus i pīsadola dažaidūs RTA pasuokumus i cytuos aktivitātēs. 2017. godā studejis Rēzeknē uzsuoka i par Rūzi klīva **ELVITA KOTĀNE**, kura šūgod absolvēja RTA profesionaluos augstuokuos izgleiteibys bakalaura studeju programu «Interjera dizains». Vysu studeju laiku Elvita ir gūdam nasuse sovu titulu i bejuse radūša i aktīva studente gon studeju, gon uorpusstudeju laikā. Jei ir Rēzeknis nūvoda Ilžukolna bīdreibys «EDEDE» dybynuotuoja i vaļdis prišķsādātuoja.

Voi atcerīs RTA Rūzis svātkus, kurūs īgivi Rūzis titulu? Kaidys tod beja tovyis emocejis – gon par pošu studeju suokumu, gon par daleibu i uzvaru konkursā?

– Rūzis svātkus vēļ tāt atcerūs ar spyļgtom i pozitivom emocejom. Tys beja pyrmīs pasuokums akademejā, tei beja loba īspēja īpazeistynot ar sevi. Pasateicūt Rūzis titulam, manī uzrunuoja na viņ studenti, bet ari vuceibspāki i darbinīki, beja īspēja vadeit RTA pasuokumus, leidzдорbuotīs dažaiduos aktivitātēs i paleidzēt tuos organizēt. Jau pyrmajā semestrī beju īgīvuse daudz jaunū draugu i īpazinuse RTA darbinīkus, kas bez daleibys konkursā nūteikti nabyutu nūtics. Koč i kotru godu teik izraudzāta cyta Rūzis titula īgīvieja, vysus studeju godus beju aktīva, popularizēju RTA tālu izgleiteibys izstuodēs, sporta pasuokumus i cytur, kur tyka pīduovuots pīsadaleit.

Pastuosti vairuok par sovu talantu, kū tūlaik ruodeji.

– Rūzis svātkūs kotram daleibnīkam beja juoparuoda sovs talants. Vydsškolys laikā man patyka dažaidi rūkdorbi, vadieju ari radūšuos darbneicys. Veikalā nūpierkamuos precis centūs aizvītuot ar pošys izgatavuoitom. Atbylstūši Rūzis svātku tematikai, kai sovu talantu atruodeju pošys gatavuoituos muoksleigū rūžu rūkyssprādzis i zīpis, kurys beja izlītyš rūzis formā. Ar tū nūsadorboju ari tāt. Sortimentu papyldynoj ari muoksleigūs zīdu motu kemmeitis, auskori i jūstys deļ sukņū. Ari zīpu līšonys prasmis ir pylnveiduoitys i pīlāguotys myusu dīnu pīprasejumam. Pīmāram, svineibuos itymā šaltī ir aktualys golda kartis i pīminis duovanenis. Obys vielmis apvīnuojū kūpā i pīduovoju zīpeitis, kuruos ir īstruoduots ari teksts, kas kolpoj gon kai pīminis duovona, gon kai duovaneņa gostim.

Pastuosti vairuok par sovom radūšajom aktivitatem i tū, kaidi plani tev ir piec RTA absolviešonys?

– Asmu par tū, lai jaunīši, eipaši laukūs, lītdereigi pavoda sovu breivū laiku. Svareigi ari ir paruodeit, ka lauki ir īspieju zeme, navys vīta, nu kurīnis īt paceli. Deļ tuo asmu nūdybynuojuse bīdreibu «EDEDE», kurys darbēibys laikā ir koordināti i realizāti vairuok nakai 10 dažaidi projekti jaunīšim lītdereiga breivuo laika pavadeišonai. Apjūmeiguokais projekts, kurs ilga gondreiz godu, beja eistynuots projekta «PuMPuRS» laikā. Projektu raksteišona i dorbs ar jaunīšim man ir breivpruteigys, leluokais atolojums ir redzēt, kai jaunīši pylnveidojās.

Aktīvi apmekleju dažaidus kursus, kab īgiutu jaunys zynuošonys i īspaidus, kas motivej dorbuotīs. Ari pošā pīsadolu cytu reikuoitūs projektūs i pasuokumūs. Itymā šaltī daudz pasuokumi ir virtuali, bet tūmār naseņ beja īspēja kūpā ar komandu kluotīnē pīsadaleit braucīnā ar mašynu – pasuokumā «Sieviešu rallijs».

Itymā godā absolvieju RTA, īgīvu na viņ jaunys zynuošonys, bet ari nūzeimeigu pīredzi praktiskajā dorbā, deļ tam sovu nuokūtni saistu ar dorbu taišni sovā specialitātē.

Vīns svareigys dzeivīs pūsms ir nūsasliedzs – itymā vosorā Elvita absolvēja akademeju

Cik tev svareiga ir latgalīšu volūda? Voi tev saīt tū lītuot kasdīnā?

– Latgalīšu volūda ir muna dzymtuo volūda, kuru lītoju kasdīnā. Ari sovu meitu vūicu runuot latgaliski, latvīšu volūdu jei apgius školā. Tai kai dzeivojom Latgalē, tod latgaliski runoju na viņ sovā saimē, bet ari ar draugim, veikalā i ar cytim apleik asūšim cylvākim. Volūda nuok montuojumā nu saimis, kurā runojam latgaliski. Latgalīšu rokstu volūda gon nav apgiuta, bet kasdīnys zīnis ar rodīm i draugim teik rakstātys vītejā latgalīšu izlūksnē. Draugu lūkā izlūksnis atsašķir, bet tys natraucej myusu saziņai. ▣

Foto nu E. Kotānis personeiguo arhiva